

УДК 32.341.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-18-16>

Марія Кармазіна

ORCID: 0000-0003-2887-6824

В ОБОРОНІ ВІТЧИЗНИ: ДИПЛОМАТІЯ ПРЕЗИДЕНТА ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО В УМОВАХ ЗІТКНЕННЯ ЗІ «ЗВИЧАЙНИМ РАШИЗМОМ» (24 ЛЮТОГО – 9 ТРАВНЯ 2022 Р.)

Засвідчуючи прихильність до можливостей та викликів, пов'язаних із використанням методу real time (тобто з найкоротшої часової відстані) у дослідженнях сучасних політичних процесів, явищ, феноменів і, зокрема, новітніх воєн, серед яких найактуальнішою є визвольна війна України проти російського агресора, автори статті мали за мету виокремити та проаналізувати особливості здійснення Президентом України своїх конституційних повноважень, пов'язаних із представленням держави в міждержавних відносинах, здійсненням керівництва зовнішньополітичною і, зокрема, дипломатичною діяльністю, веденням переговорів та укладанням міжнародних договорів, упродовж 75 днів російської агресії проти України в геополітичному середовищі, що з початком війни зазнало суттєвих якісних змін. З опорою на синергетичну парадигму та поєднуючи метод real time з факторним аналізом, було встановлено:

– російське повномасштабне військове вторгнення в Україну було підготовлене когнітивними війнами з ідеологічних позицій рашизму (як продукту російської культури);

– політика й дипломатія Президента України Володимира Зеленського сприяла розвінчання російських міфів, формуванню антипутінської (антиросійської) коаліції держав цивілізованого світу, потужному оприсутненню у Європі української нації та політичного лідера, яким виявився Президент України;

– повномасштабне військове вторгнення в Україну сприяє подальшій деградації Росії (як уламку совєцької імперії): війна забезпечує приведення в дію потужних інструментів самознищення.

Ключові слова: когнітивні війни, рашизм, Президент України, російсько-українська війна, українська дипломатія.

У переддень війни одні (різного штибу експерти й розслідувачі) активно обговорювали досвід та уроки нейтральності європейських країн (від найстаріших «зразків» – понад 200-літніх – шведського та швейцарського, ірландського – з 1938 р. до «випадків» Австрії та Фінляндії як наслідку своєрідної втрати політичної суб'єктності після Другої світової війни), «припасовуючи» їх до майбутнього України, інші, перебуваючи в «газовому екстазі» (від Росії), цього майбутнього Українській державі просто не бажали (хіба що припускали її подальше існування у специфічних межах вкрай фальшивої «формули Штайнмаєра»), а розвідка США (з весни 2021 р.) майже «у прямому ефірі» (як ніколи раніше!) трансливала / викривала секретні путінські плани та сценарії щодо повномасштабного військового вторгнення в Україну. Але попри те, що «звіра було викрито», Російська Федерація (РФ) не зупинялася й нарощувала військову присутність поблизу українських кордонів, готуючись до нападу та загарбання. З 24 лютого 2022 р. Україна перетворилася на плацдарм війни: армія очільника тоталітарної Росії, «обдуреного випадковістю» (у термінах Насіма Талеба) ще у 2014 р. (коли «випадкові лідери» в Україні здали без жодного пострілу Крим, а потім не спромоглися перешкодити утворенню фейкових «ЛНР» та «ДНР») вторглася до України. Але звернемо увагу й на інше: таких «обдурених випадковістю» і в світі виявилось чимало. Тож, якщо голоси з ФРН термін життя Української держави обмежували 48 годинами (після початку російського вторгнення) [1], то інші припустили, що українці втримаються трохи довше. Утім, за словами секретаря РНБО О. Данілова, «жодна розвідка світу не давала нашій країні більше ніж 21 день» [2].

Україна встояла. За таких обставин питання «Як це стало можливим?» здобуло ніяк не сиюхвилинної **актуальності**: по-своєму унікальний досвід відбиття українцями агресії «другої

армії світу» і сьогодні, і з часом досліджуватиметься як в Україні, так і за її межами у різних площинах, з різноманітними цілями, під тим чи іншим кутом зору. Особливості стратегії і тактики українців (на полі бою, у тилу, на міжнародній арені) з використанням широкого спектра інструментів увійдуть щонайменше до скарбниці воєнного мистецтва; непересічний досвід політичного лідерства періоду війни дасть змогу українському Президенту посісти визначне місце в шерезі тих лідерів, які інтереси своєї держави та нації поставили вище за власні; героїзм і патріотизм українців забезпечить нації гідне місце в оркестрі самодостатніх демократичних держав майбутнього і стане «зерном істини» в оповідях, міфах, легендах (для настанов майбутнім поколінням), як і в наукових розвідках.

Метою цього дослідження стало виокремлення особливостей використання під час війни Президентом України Володимиром Зеленським такого інструменту політики, як дипломатія у специфічному геополітичному середовищі, що зазнало специфічної трансформації під тиском когнітивних воєн і рашизму. **Завдання** зводилися до того, щоб проаналізувати:

- цілі та наслідки когнітивних воєн Росії напередодні агресії проти України;
- нинішню сутність *рашизму* та цілі агресора щодо України (представлені, зокрема, у державних російських засобах масової інформації);
- позиції європейських та інших держав у ставленні до російської агресії проти суверенної держави;
- зусилля Президента України, спрямовані на створення антивоєнної коаліції та пошук варіантів майбутнього для Української держави.

Методологія та емпірико-документальна база дослідження. Керуючись настановами синергетики щодо особливостей процесу самоорганізації надскладних систем (особливо тих, де визначальним чинником є людська воля і слово з його подвійним чи й потрійним «дном» – шарами припустимих / потрібних сенсів, зорієнтованістю суб'єкта політики на максимізацію вигод і мінімізацію витрат тощо) у період найвищого ступеня їх нестабільності, нерівноважності й використовуючи переваги застосування методів *real time* та *факторного аналізу*, було досліджено 139 промов, виступів, звернень Президента України (за період з 24 лютого до 9 травня), розміщених на сайті «Президент України Володимир Зеленський. Офіційне інтернет-представництво» – www.president.gov.ua; низка інтерв'ю працівників офісу Президента України засобам масової інформації (вітчизняним і зарубіжним, як, приміром, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *The New Yorker*, *Bild*, *Le Monde*, *The Observer*, *The New York Times*), а також фактаж щодо зустрічей Президента із лідерами держав світу тощо, широко представлений на сайтах українських медіа. Метод *real time* уможливив відстеження подій і реакцій на них («слова і діла») як українського Президента, так і очільників чи політиків інших держав з *найменшої часової відстані* (так би мовити, по «свіжих слідах»). Ця особливість методу має як свої переваги, так і недоліки, пов'язані з браком повної / повноцінної «картини фактів» (щодо дій і українського Президента, і всіх так чи інакше причетних до війни): ці факти, вочевидь, з'являться лише згодом – чи відразу після припинення війни, чи ж навпаки – у більш-менш віддаленій часовій перспективі, і по-своєму уточнять (заради «правди політичної історії»), чи намагатимуться сфальсифікувати (приміром, в інтересах агресора та його посіпака) те, що зараз є безумовно очевидним з позицій українського інтересу. *Факторний аналіз* дає змогу встановити причинно-наслідкові зв'язки між довоєнною політичною (політико-економічною) стратегією низки держав світу, включно з Росією, а отже, досліджувати подальшу їх трансформацію (після 24 лютого). Як уможливив і виокремлення «викликів з майбутнього» (відповідно до ключових вимог синергетичного підходу), тобто дію чинників, які вже сьогодні варто враховувати як найбільш вірогідні в майбутньому, зокрема з погляду Президента України, під час здійснення (чи утримання від реалізації) тих чи інших дипломатичних кроків, націлених на збереження суверенітету Української держави як безпосередньо сьогодні, так і в майбутньому.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період 24 лютого – 9 травня, тобто 75 днів визвольної війни України проти російських окупантів, упродовж яких, завдяки не лише українському героїзму та патріотизму, але й копіткій роботі української дипломатії відбувся крах путінських планів загарбання Української держави та створення артиросійської коаліції держав цивілізованого світу.

Результати дослідження. За кілька днів (19 лютого) до початку повномасштабного вторгнення російської армії на українську землю Президент України, виступаючи на 58-й Мюнхенській конференції з питань безпеки, представив свій кут бачення сьогодення й ситуації, що склалася, у Європі та світі [3], акцентувавши кілька особливостей геополітичного середовища довкола України:

– перша. Президент наголосив на нещирості (а отже, і підступності) як одному із чинників, які формували специфіку міждержавних взаємин у переддень розв'язання путінською Росією війни у Європі: «Україна хоче миру. Європа хоче миру. Світ каже, що не хоче воювати, а Росія – що не хоче нападати. Хтось із нас бреше. Це ще не аксіома, але вже не гіпотеза»;

– друга. Український глава держави прямо вказав на причинно-наслідкові зв'язки, що вплинули на зміну правил безпеки, як і акцентував постання нових викликів перед світовою спільнотою: «Правила, про які світ домовився десятки років тому, більше не працюють. Не встигають за новими загрозами... Архітектура безпеки у Європі та світі майже зруйнована»;

– зрештою, третя особливість стосувалася виключного становища Української держави у Європі: «...Україна... вісім років стримує одну з найбільших армій світу... Ми готові шукати ключ до закінчення війни в усіх можливих форматах і майданчиках...».

Утім, середовищу, у якому здійснювалася дипломатія В. Зеленського, бракувало не лише щирості, довіри й безпеки: воно мало й інші особливості. Чи не домінантною серед них було ведення Росією *когнітивних воєн*. Тобто, готуючись до агресії проти України, путінська Росія впродовж щонайменше двох десятиліть у Європі, на постсовецькому просторі і, зрештою, на території власної держави за допомогою психосоціальної інженерії, з використанням кіберта інфопростору, проводила потужні *когнітивні війни*. У ході «препарування» мізків індивідів відбувалося окреслення тематичних кордонів думання / рефлексій, тобто фіксація того, *про що слід думати*; у новостворені чи трансформовані наративи вкарбовувалися потрібні путіністам / рашистам акценти, містилися готові оцінки й висновки, тобто пропоновані зразки мислення фіксували як *потрібно думати*; зрештою, об'єкту когнітивної війни по-своєму задавався алгоритм подальшої поведінки, що спонукав його до конкретної дії – *що робити* або як *«правильно» діяти*. Наслідком стало оглуплення не тільки, власне, російських мас, частини українських громадян (що, зокрема, проявилось в підбурюванні до сепаратизму, постанні фальшивих «ЛНР» та «ДНР», зрада Батьківщини та колаборація з ворогом під час окупації «зеленими чоловічками» українського Криму), але й низки європейських політиків.

Якщо одні з цих перших «жертв війни», підживлені сумнівами щодо легітимності української державності, переваг демократії та ін., вдалися до зрадництва, сепаратизму та співпраці з окупантами, то інші (власне, російські маси) беззастережно сприйняли «міф Малоросії» чи «міф Новоросії», як і міф «руського мира», «проковтнули» міф про «український нацизм», про всесилля та місію «великої Росії» і про російську армію як «другу армію світу»; ще інші (як, приміром, «хтось у німецькому уряді і в політичній еліті») чекали, «коли ж нарешті Україна паде, коли ж нарешті Путін перемаже» [4], і вірили в неспроможність українського націєта державотворення. Цих оглуплених (як і корумпованих Путіним, на зразок колишнього канцлера ФРН Г. Шрьодера, який з 2017 р. є членом та головою ради директорів «Роснефти», головою комітету акціонерів *Nord Stream 2 AG* – компанії-оператора проєкту газопроводу «Північний потік-2», а, крім того, на початку лютого 2022 р. був висунутий до ради директорів «Газпрому» [5]) європейців влаштували російські евфемізми: вони не заперечували, коли

з початком повномасштабного вторгнення російської армії в Україну Путін заговорив про «спеціальну військову операцію», а не війну. Деякі з європейців (як французький лідер Е. Макрон), повторюючи гасла рашистської пропаганди, твердили про українців і росіян як про «два братні народи» [6]. Олжа у Європі примножувалася!

Таким чином, рашистами було досягнуто цілей не тільки на когнітивному рівні, про що свідчила поява в інформаційному просторі сумнівів, поляризованих оцінок і суджень, суперечливих наративів, але й на рівні практики, ознакою чого стало поглиблення сегментації суспільств, фрагментація груп і альянсів, поява в соціумах нових ліній розломів, наростання екстремістських дій та тероризму не лише у Європі (свідченням чого було у 2006 р. вбивство А. Литвиненка, у 2018 р. – отруєння С. та Ю. Скрипалів тощо) чи в Україні (з 2014 р. на тимчасово окупованих територіях та по всій території Української держави після 24 лютого 2022 р.), але й у самій Росії (приміром, вбивство Б. Немцова та ін.)

Утім, були у світі й ті, хто, відстежуючи та аналізуючи дії «московського Муссоліні» (як озаглавив ще у вересні 2004 р. у *The Wall Street Journal* свою статтю Зб. Бжезінський), усвідомлювали загрози, які ніс рашизм для європейської демократії, для системи світопорядку, що склався.

Вищесказане, з-поміж іншого, дає змогу твердити, що в умовах *когнітивних воєн* своєрідним маркером (а) *ступеня* залученості індивіда в поле впливу рашизму (у найрізноманітніших іпостасях – як ідеології, політичного тоталітарного руху, певного типу культури та ін.), (б) глибини інтелектуальної, політичної, психологічної зрілості особистості, її масштабів є нині відповідь на таке неймовірно гостре для української нації питання, як: «*Як ви мислите про війну Росії проти України?*».

Аналізуючи *рашизм* як новітню ідеологію та політичну тоталітарну практику – соціальний рух, що сформувався й розвинувся наприкінці 1990-х років – у перші десятиліття XXI століття у Росії в умовах *путінізму* (як специфічної фашистської політичної системи, у центрі якої – культ особи Путіна, вождь, що вимагає особистої вірності; життєздатність якої підтримується фінансами, що надходять передусім від торгівлі енергоносіями), що спирався / спирається на партію «Єдина Россия» – її членів чи adeptів (на зразок, О. Гаман-Голутвіної, Н. Матвієнко, В. Суркова, Т. Сергєйцева та ін.), реакційну російську православну церкву (ієрархи якої благословили знищення України), а крім того, – на російські політичні утворення (на зразок партії, яку очолював В. Жириновський), звернемо увагу і на сили, які підживлювали / підживлюють *рашизм* ззовні. Приміром – на українські політичні сили, серед яких свого часу була КПУ на чолі з П. Симоненком, Партія регіонів, до створення й розвитку якої доклали зусиль такі політики, як М. Азаров, Ю. Звягільський, П. Порошенко, В. Рибак, В. Семиноженко, Л. Черновецький та ін., «Партія політики Путіна», серед фундаторів якої, зокрема, академік П. Толочко (нинішня назва партії – «Русь Єдина»), політична партія «МММ» – «Ми Маємо Майбутнє» на чолі з нинішнім очільником «ДНР» Д. Пушиліним (нині – політична партія «Київська Русь-Україна»), а сьогодні – такі політичні сили, як «Держава», «Наші», «Опозиційна платформа – за життя», «Партія Шарія», ПСПУ, СПУ, «Соціалісти», «Блок Володимира Сальдо» й інші (див. про це детальніше у: [7]).

Крім підживлення від українських колаборантів-політиків (різного рівня), *рашизм* живили / живлять і представники українського шоу-бізнесу (С. Лобода, Ані Лорак, Т. Повалій, С. Ротару, які, працюючи в Москві, не засудили Росію як агресора, що зрівняв із землею цілу низку українських міст, призвів до смерті кількох сотень дітей, а до поранення й осиротіння – тисячі, який із середньовічною жорстокістю катує і знищує українських людей), журналістського середовища (наприклад, І. Гужва, Д. Панченко, В. Піховшек, В. Скачко,), громадськості (зокрема, А. Єрмолаєв, О. Кондрусик, Т. Монтян та ін.)

Рашизм набирив сили, отримуючи своєрідне заохочення і з Європи (насамперед від ФРН, яка, здається, забула про «історичну відповідальність за Україну», про яку згадував Тімоті

Снайдер, виступаючи 20 червня 2017 р. у Бундестазі, і вдруге по-своєму «допомогла» вибрати українців об'єктом для поневолення, визиску, знищення) і з Азії (від Китаю), перетворившись, врешті-решт, у новітній гібридний варіант сталінізму, нацизму та фашизму в російській іпостасі. Рашизм все прямолінійніше демонстрував антизахідну, антидемократичну, антиамериканську, антиєвропейську, юдофобську й антиукраїнську спрямованість. Про це дають змогу твердити:

– риторика Путіна, який заявляв 24 лютого про те, що «нам просто з вами не залишили жодної іншої можливості захистити Росію, наших людей, крім тієї, яку ми будемо змушені використати сьогодні» [8], що суголосна гітлерівській під час його звернення до армії 1 вересня 1939 р.: «Польська держава відмовилася від мирного врегулювання відносин, якого я бажав, і взялася до зброї... Щоб покінчити з цим божевіллям, у мене немає іншого виходу, ніж відтепер зустріти силу силою» [9];

– ксенофобія, запуск механізмів поділу світу на «ми» і «вони» (з чого і починається, за влучним твердженням філософа Джейсона Стенлі, сучасний фашизм / див.: [10]), дифамація «їх», про що, зокрема, свідчать найновіші заяви Лаврова [11] – про провокації «колективного Заходу» і про своєрідне завдання Росії – «звільнення світу від... Заходу»; акцентування успішності Росії, якій усі заздять [12] та її невразливості [13]; заміна знань вірою;

– самоідентифікація представників російської армії – використання прізвиська «німець» [14], порівняння своїх дій зі злочинами фашистів – «ми... як фашисти...» [15], «історія назве наші дії другим гітлеризмом і влаштує черговий “нюрнберг”» [14];

– копіювання практик нацистів. Наприклад, створення у 2016 р. (за ініціативою тодішнього російського міністра оборони С. Шойгу) «Юнармії» [16];

– використання символіки, яка перегукується з нацистською: використання латинської літери Z, що нагадує про концтабір Заксенхаузен, поруч з яким розміщувалася, як відомо, станція Z, де здійснювалися масові вбивства;

– обстоювання своєрідного кута зору як на історичне минуле, так і на політичне майбутнє і, зокрема, на геополітичні процеси минулого і сьогодення. Альтернативне (демократичному) світобачення, уникнення правди віддзеркалилися не лише в «мюнхенській промові» Путіна в лютому 2007 р. [17], у путінських думках, озвучених у 2016 р. (про те, що «кордони Росії ніде не закінчуються» [18]), чи у «доктрині Герасимова» (2013, 2019) та в «доктрині Путіна – Патрушева» з ідеєю «ескалації заради деескалації» (що була закріплена в документі 2020 р. під назвою «Об основах государственной политики Российской Федерации в области ядерного сдерживания»), але й у статтях російського лідера – у *The National Interest* (2020) [19], його ж статті «Об историческом единстве русских и украинцев» (2021), статті В. Суркова «Туманное будущее похабного мира» (2022) та ін.;

– використання державних інститутів путінською клікою у власних цілях, що стало проявом деградації держави;

– деградація суспільної моралі – підтримка мешканцями Росії війни проти України (про що, зокрема, свідчать результати опитування громадської думки, проведені «Левада-Центр» наприкінці квітня 2022 р.; див.: [20]), байдужість до своїх поранених й загиблих, тіла яких не забирають з України [21]-расизм, юдофобія, українофобія та ненависть до інших народів, що віддзеркалилася у словах міністра закордонних справ Росії С. Лаврова, який 1 травня (в інтерв'ю італійській телекомпанії «Медіасет») порівняв Президента України з Гітлером, оскільки той «теж мав єврейську кров» [24], на що відреагував не лише керівник МЗС України Дмитро Кулеба, зауваживши, що «міністр Лавров не зміг приховати глибоко вкорінений антисемітизм російських еліт. Його огидні коментарі образливі для Президента Зеленського, України, Ізраїлю та єврейського народу. У ширшому сенсі його слова демонструють, що сучасна Росія сповнена ненависті до інших народів» [25], але й очільник МЗС Ізраїлю, наголосивши, що «висловлювання Лаврова – це обурлива та непробачна заява, а також жахлива історична помилка. Євреї

не вбивали себе під час Голокосту. Найнижчий рівень расизму щодо євреїв – це звинувачувати самих євреїв у антисемітизмі» [24];

– деградація прав людини і громадянина (див. про це: [26, с. 132]);

– розвиненість каральних практик щодо опонентів путінського режиму в самій Росії [27] та за її межами, а також масова готовність «простих росіян» (про що свідчили перехоплені СБУ телефонні розмови російських військових з дружинами, батьками, друзями і близькими) до здійснення всіх можливих злочинів, що й демонструють ворожі сили щодо мирного українського населення (у тому числі дітей) на території України, здійснюючи катування, розстріли, грабежі, численні акти мародерства, моріння голодом, згвалтування немовлят, дітей, жінок і чоловіків, і про що щоденно розповідають засоби масової інформації, доводячи до України і світу правду про те, «як я повернувся з російської в'язниці без пальців на ногах», як «гвалтують усіх: літніх жінок, дітей і чоловіків», як «стріляли в голови мирних мешканців», як «друга армія світу краде міксери, шуби і курей», чинить «злочини і геноцид», а загиблих людей рідні змушені хоронити у дворах, садах і парках, що тільки в Маріуполі загинули «десятки тисяч» цивільних, на що вказують нашвидкуруч влаштовані російським окупантом «братські могили» (див.: [28-викрадення українських дітей ы дорослих, депортація українців до Сибіру, на Далекий Схід (що відбувається нині, вочевидь, з метою реалізації планів, озвучених С. Шойгу наприкінці осені 2021 р., згідно з якими (в умовах деградації у Росії білого слов'янського населення й посилення в демографічному спектрі неслов'янської складової) викрадені та депортовані, піддані асиміляції українці мають будувати міста в Сибіру [36], і за втілення яких росіяни активно взялися після 24 лютого [37-тероризм з боку РФ [40; 41];

– уникнення правди – російським суспільством і його керівниками; див: [42; 43].

Напад Росії у 2008 р. на Грузію був своєрідною заявкою на «головного агресора» планети на наступний час. Дії Росії у 2014 р. щодо України лише підтвердили ту «заявку». Окупація Криму, постановня фальшивих «ЛНР» та «ДНР», вісім років військової агресії проти Української держави додали рашистам самовпевненості: як свідчила низка публікацій на офіційних російських ресурсах у Мережі «до» та вже «після» повномасштабного вторгнення на територію України, до планів «возвращения соотечественников» (розробленим ы невдало реалізованим, починаючи з 1999 р., коли в Росії було ухвалено закон «О государственной политике Российской Федерации в отношении соотечественников за рубежом», згодом – у 2006 р. – була прийнята «Государственная программа по оказанию содействия добровольному переселению в Российскую Федерацию соотечественников, проживающих за рубежом», розрахована на період до 201 р., і яка у 2013 р. була оновлена – стала безстроковою) було додано «план війни». Цей план містив наміри:

– швидкої перемоги та проведення військового параду в центрі Києва (про що писали медіа на початку березня поточного року [44]);

– «денацифікації», «деукраїнізації», «дебандеризації», «деєвропезації» України й вилучення зі свідомості та вилучення з історії самого поняття *Україна* (про що йшлося у статті Т. Сергійцева «Що Росія має зробити з Україною», розміщеній 3 квітня 2022 р. на сайті державного медіа «РИА Новости», яка була своєрідним розвитком попередніх ідей, викладених автором у квітні 2021 р. у статті «Яка Україна нам не потрібна»).

Ці (як і інші) особливості геополітичного середовища довкола України на початку ХХІ століття, у тому числі пропозиція В. Зеленському, що надійшла від західних партнерів після Мюнхенської конференції щодо організації його повернення до України і створення уряд у вигнанні, а також підписання Путіним (21 лютого) указу про визнання незалежності самопроголошених «ЛНР» і «ДНР» (що суперечило Мінським угодам, у яких йшлося про територіальну цілісність Української держави) та безпосередня агресія РФ проти України, розпочата за кілька днів, сформували специфічні умови для подальшої української дипломатії.

Першим відгуком України на виклик Росії (повномасштабне вторгнення російської армії на українську землю) у сфері дипломатії став розрив дипломатичних стосунків із державою-агресором. Аналізуючи відгук західних держав на початок боротьби українців за Вітчизну, Президент констатував: «...нас підтримують. І я вдячний кожній державі, яка допомагає Україні конкретно, а не просто словами. Але... ми залишаємося наодинці у захисті нашої держави... Всі бояться» [45].

«Всі бояться», «спостерігають здалеку» – слова, які стали своєрідним свідченням першопочаткового дистанціювання Заходу від України і які звучали рефреном у виступах Президента впродовж наступних кількох днів війни. Вони передовсім чітко характеризували «відгук» (реакцію, стан) урядів західних країн на навалу рашистів в Україну. Однак, з іншого боку, – були першими словами початку діалогу Президента зі світом, діалогу відвертого і прямого, а часом – прямолінійного (коли Зеленський, приміром, заявив про те, що «Ми не місце для трагічних селфі. До нас не треба приїздити з пустими руками» [46]), але, безсумнівно, щирого.

Відкритість і щирість, позитивність персони Володимира Зеленського в подальшому так чи інакше відзначатиметься комунікаторами із Заходу чи то після перебування «всередині світу Зеленського» [47] (як озаглавив свою статтю 28 квітня в *Time* Саймон Шустер), чи після спостережень за українським Президентом з відстані [48], а його лідерство – «лідерство Глави Української держави», як і міць духу українців, які виборювали право обирати власне майбутнє, надихаючи «увесь цивілізований світ боротися за цінності свободи й демократії», були відзначені (7 березня) Фредеріком Раяном (керівником Президентської фундації Рональда Рейгана) [49] під час передачі українському очільнику медалі Свободи Рональда Рейгана.

Невпинно закликаючи західних лідерів до спільного відпору Путіну (бо, якщо «ви, шановні... лідери вільного світу, нам сьогодні потужно не допоможете, то завтра війна постукає у ваші двері» [50]), Президент України з 24 лютого до 9 травня виступив перед парламентами, урядами, представниками місцевого самоврядування понад 20 країн (у тому числі Великої Британії, республіки Польщі, Канади, США, ФРН, Ізраїлю, Італії, Японії, Франції, Швеції, Данії, Норвегії, Австралії, Нідерландів, Бельгії, Румунії, Іспанії, Греції, Кіпру, Фінляндії, Республіки Корея, Естонії, Португалії, Албанії); крім того, звертався з промовами до учасників саміту НАТО та саміту «Великої сімки», членів Європейської Ради, членів Ради Безпеки ООН, Doha Forum-2022, зрештою – до росіян, громадян Білорусі, «громадян іноземних держав», «італійців та усіх європейців», «народу Швейцарії», «українців і народів світу», «данського народу» тощо.

Крім самого Президента, на дипломатичному полі із заявами та практичними діями виступали члени президентської команди – А. Єрмак, М. Подоляк, О. Устенко, перша леді Олена Зеленська, члени уряду й парламенту, послы (як, приміром, посол у ФРН А. Мельник) та інші.

Інструментами дипломатії ставали відеоконференції (наприклад, В. Зеленського з А. Дудою 26 березня; А. Єрмака – з радниками лідерів США, Великої Британії, ФРН та Франції), телефонні розмови (приміром, 30 березня В. Зеленського із Джо Байденом), онлайн-зустрічі (зокрема, А. Єрмака 25 березня в *Atlantic Council*, 31 березня – з журналістами канадського *Global News*; Президента України 5 травня із 43-м Президентом США Дж. Бушем), інтерв'ю (М. Подоляка для *Frankfurter Allgemeine Zeitung* 26 березня; А. Єрмака для *The New Yorker*, *Bild*, *Le Monde* 1 квітня; О. Устенка для *The Observer* 25 квітня), публікації (зокрема, колонка О. Устенка від 26 березня у *The New York Times*; стаття О. Устенка у співавторстві із професором Школи менеджменту Слоуна Массачусетського технологічного інституту С. Джонсоном 1 квітня для порталу *Project Syndicate*; колонка А. Єрмака 2 травня у *Time*) у західних медіа.

Вищесказане дає підстави для твердження, що українська дипломатія докладала потужних зусиль, щоб розповісти світу про російську агресію, спротив і потреби України, щоб Україна встояла та встояла.

Аналізуючи меседжі українців до світу, ми виділили 10 акцентованих у них проблем:

- 1) Росія – держава-терорист, яка в Україні скоює злочини;
- 2) Україна – європейська держава, що поділяє західні демократичні цінності, захищає не лише свою територіальну цілісність і суверенітет, але й стоїть на захисті держав Європейського Союзу, піднявшись на визвольну війну проти рашизму, і потерпає від геноциду;
- 3) необхідність єднання та створення антипутінської / антиросійської коаліції та надання допомоги Українській державі через закриття українського неба, постачання сучасної зброї, а також прийняття України до НАТО, надання гарантій безпеки;
- 4) посилення санкцій проти Росії;
- 5) уможливлення вступу України до ЄС;
- 6) надання гуманітарної допомоги (у тому числі українським біженцям до Європи);
- 7) розробка юридичних механізмів і процедур для притягнення Путіна і РФ після війни до відповідальності, проведення міжнародного трибуналу над агресором за скоєні злочини;
- 8) стягнення після війни з РФ контрибуції та репарацій;
- 9) допомога у відбудові України;
- 10) допомога в поверненні до України викрадених і депортованих у Росію українців.

І хоча впродовж 75 днів війни не всі ініціативи, прохання та пропозиції України знайшли відгук у середовищі світової політичної еліти, але все ж Україну почули, про що засвідчила низка фактів (результатів).

По-перше, вони стосувалися ізоляції Росії у цілій низці сфер – від сфери дипломатії до інформаційної, сфери науки й освіти, культури та спорту. Так, з початком повномасштабної російської агресії проти України Комітет міністрів Ради Європи ухвалив рішення про призупинення участі РФ у засіданнях; низка країн вислала російських дипломатів (США, Болгарія, Чорногорія, Бельгія, Німеччина, Франція та ін.) чи понизили рівень дипломатичних відносин з Росією (відкликали послів, як, наприклад, Латвія та Литва), відкликали рішення на роботу консульств (Чехія) чи припинили їх роботу повністю (Латвія, Естонія, Литва) або частково (Нідерланди); Генасамблея ООН підтримала резолюцію щодо призупинення членства РФ у Раді з прав людини (7 квітня); РФ була позбавлена статусу спостерігача в Організації американських держав (21 квітня); МВФ позбавив представника Росії А. Можина статусу дуаена; Міжнародний союз ковзанярів позбавив РФ можливості проведення етапу Гран-прі з фігурного катання в сезоні 2022-Ради Безпеки ООН, яка лише на 72-й день після повномасштабного російського вторгнення в Україну спромоглася прийняти (першу) заяву, висловивши «глибоке занепокоєння з приводу підтримки миру та безпеки України» [56];

Червоного Хреста (аж до припинення діяльності в Українській державі) – через аморальність, колаборацію ICRC на території України з ворогом, безпорадність в організації гуманітарних кордонів, сприяння Росії у легалізації депортації українців тощо [57].

Хоча ці (як і інші) «зради», сумніви, подвійні стандарти, ці виклики і втратили свою гостроту, але не зникли, і саме вони є ґрунтом, на якому можуть постати «виклики майбутнього» і, зокрема, ті, про які заявив очільник МЗС України Дмитро Кулеба, оцінюючи перспективи членства України в ЄС: «Якщо ми не отримаємо статусу кандидата, це означає лише одне: що Європа намагається нас обдурити. І ми не збираємося це проковтнути. Україна – єдине місце в Європі, де люди помирають через цінності, на яких ґрунтується ЄС. І я вважаю, що це слід поважати» [58].

Щодо Росії, то провал російського бліцкригу (але блискавичне знеславлення й занепад у очах українців і світу міфу про «велич» Росії та її армії) став підґрунтям для початку перемовин з РФ. Вихідні позиції України зводилися до готовності обговорення з Росією питання нейтрального статусу Української держави, про зупинення вогню й закінчення вторгнення, але насамперед – про гарантії безпеки для держави після завершення війни. Утім, три раунди

переговорів з ворогом (28 лютого, 3 та 7 березня), як і «стамбульська зустріч» (29 березня) не зупиняли Росію: Путін все ще не йняв віри, що поразки (під Бучею, Гостомелем, як і безрезультатна облога Харкова, інших міст і містечок) – це «початок кінця», і Росія продовжувала прикидатися «великою», шантажуючи світ ядерною зброєю, хімічними атаками, очікуючи на капітуляцію України.

Утім, міжнародна підтримка, яка стала особливо відчутною після приїзду до Києва впродовж періоду з 2 квітня до 9 травня Роберти Мецолі, Урсули фон дер Ляєн та Жозепа Борреля, Бориса Джонсона, Шарля Мішеля, дружини Президента Байдена Джілл Байден та інших високопосадовців і відомих персон з низки західних країн та організацій, після наступних категоричних вердиктів представників міжнародної політичної еліти (на зразок заяви канцлера ФРН О. Шольца про те, що «Путін не повинен виграти цю злочинну агресивну війну проти України – і він цю війну не виграє» [59]), після підписання 9 травня Президентом США Джо Байденом програми ленд-лізу для України (що стало символічним: у день, коли Путін традиційно святкував перемогу совецького тоталітаризму над нацистським, США зробили другий крок на виконання своєї історичної місії – крок до знищення рашизму як своєрідної «еманації» совецького тоталітаризму), укріплює віру в перемогу України та всього цивілізованого світу.

Висновки. Вищезазначене дозволяє твердити про таке:

1. Війна Росії проти України спонукає до переосмислення поняття *простору*, зокрема простору війни, який нині охоплює не лише сушу, повітря, воду чи є віртуальним: ваги набуває його *когнітивний* вимір, у якому війна «готується», «визріває» – ество індивіда нівелюється шляхом позбавлення його правди і гальмування критичного мислення.

Когнітивні війни Росії велися з виразно антизахідних, антидемократичних, юдо- та українофобських позицій *рашизму* (ідеології регресу) з метою зміни сьогодення і майбутнього за зразками совецького минулого (відновлення совецької імперії). Така «оберненість у минуле» призвела не лише до оглушення мас у самій Росії, колаборантів в Україні, частини європейців, але й по-своєму сприяла зламу існуючої міжнародної системи. Зречення Росією демократичних цінностей уможливило «гарячу» війну – широкомасштабне військове вторгнення російської армії в Україну.

2. Політика й дипломатія Президента України впродовж 24 лютого – 9 травня в контексті війни сприяла:

– розвінчання (для Європи і – ширше – світу) міфів – *величі Росії, цінностей руського мира*, який варто розглядати як продукт *російської культури*, як систему архаїчних варварських цінностей (що міцно закріплені в тому числі у російському православ'ї). *Російська культура*, як свідчать звірства російських солдат на території Української держави, спромоглася законсервувати в собі і середньовічну жорстокість, і нацистські фобії, і готовність сталінізму до знищення свободи, що проявилось у злочинах, скоєних за короткий термін – 75 днів війни – в Україні. І це, з-поміж іншого, можна твердити, є вагомим аргументом на користь того, що російська культура не заслуговує на присутність (збереження) у майбутньому;

– оприсутненню в Україні та Європі лідера, здатного до об'єднання нації у час «торжества зла, неправди і рік навіть дитячої крові» та до створення у найкоротший час антипутінської (антиросійської) коаліції; спроможного адекватно оцінити нелінійні процеси сьогодення і (що головне!) виклики з майбутнього та запропонувати Європі нові варіанти майбутнього – з Україною в ЄС, з новими безпековими об'єднаннями (приміром, U24), демонструючи розуміння того, що присутність «ворога» в майбутньому і для Європи, і для України – не тимчасова проблема. Така своєрідна «перевірка майбутнім» цінностей Європи українським Президентом є тим чинником, який виявить (як для українців, так і європейців) вагу справжніх, як і викреслених цінностей, здатність європейців до сприйняття викликів з майбутнього та відповідальності перед майбуттєм.

3. Робота української дипломатії у Європі та світі сприяла трансформації іміджів і України, і Росії: Україна виявила високу здатність до самоорганізації та засвідчила готовність до подальшого розвитку як європейська демократія; путінська Росія як уламок російської імперії (що, трансформувавшись у 1919 р. у своєрідну совєцьку неоімперію, у 1991 р. зазнала часткового розпаду) продовжує рух до наступного розвалу й деградації, фактично використовуючи потужні інструменти самознищення, спектр яких із початком повномасштабної війни проти України істотно розширився.

Література:

1. Міністр фінансів ФРН заявляв, що Росія захопить Україну за кілька годин, – посол. URL: https://lb.ua/news/2022/03/29/511492_ministr_finansiv_nimechchini_zayavlyav.html.
2. Олексій Данілов: план росіян був простий – знищення Зеленського. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-61108199>.
3. Виступ Президента України на 58-й Мюнхенській конференції з питань безпеки. 19 лютого 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-na-58-j-myunhenskij-konferenciyi-72997>.
4. «Українська сила лякає». Багато політиків в Німеччині побоюються, що Україна переможе, а Росія розпадеться – політолог. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/v-yevropi-boyatsya-shcho-ukrajina-peremozhe-a-rosiya-rozpadetsya-politolog-ostanni-novini-50224228.html>.
5. В уряді Німеччини пропонують скоротити держпідтримку ексанцлера Шрьодера через його співпрацю з РФ. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/30/7343105/>.
6. Макрон все ще вважає українців та росіян «братніми народами». В МЗС нагадали про події, які свідчать про протилежне. URL: <https://zn.ua/ukr/POLITICS/makron-vse-shche-vvazhaje-ukrajintiv-ta-rosijan-bratnimi-narodami-v-mzs-naveli-kilka-tez-jaki-svidchat-pro-zvorotnje-.html>.
7. Кармазіна М. Тридцять років української багатопартійності (кінець 1990 – початок 2020 рр.). Київ : ПіЕнд ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 88 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/trydziat_rokiv.pdf.
8. Туркова К. Як у Руанді: риторика ненависті на російському ТБ. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/krasovskiy-topiti-ditey-yak-pracyuye-rosiyska-propaganda-solovyov-ostanni-novini-50279096.html>.
9. 1 September 1939 Reichstag speech. URL: https://en.m.wikipedia.org/wiki/1_September_1939_Reichstag_speech.
10. Stanley Jason. How Fascism Works: The Politics of Us and Them. Random House, 2018. 258 p.
11. Росія планує «звільнити світ від Заходу». Подоляк попередив союзників, що це означає насправді. URL: <https://zn.ua/ukr/POLITICS/rosija-planuje-zvilniti-svit-vid-zakhodu-podoljak-poperediv-sojuznikiv-shcho-tse-oznachaje-naspravdi-.html>
12. Лепеха Я. Лавров заявив, що серед цілей РФ – «звільнення світу від Заходу». В ОП відреагували. URL: <https://suspilne.media/234393-lavrov-zaaviv-so-sered-cilej-rf-zvilnenna-svitu-vid-zahodu-v-op-vidreaguvali/>.
13. Die Schwachstellen der russischen Festung. URL: <https://www.spiegel.de/wirtschaft/sanktionen-im-ukraine-konflikt-wie-verwundbar-ist-russland-a-9e868e80-fc6d-45c6-ab65-c9cd8963d284>.
14. Щоденник російського окупанта. Записи офіцера, знайдені в Катюжанці на Київщині. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/skhemy-katyuzhanka-shchodennyk-viyskovoho-rf/31806503.html>.
15. Полонені російські строковики заявили, що їх обдурили: Ми вдерлися в Україну, як фашисти. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3429659-poloneni-rosijski-soldatistrokoviki-zaavili-so-ih-obdurili-mi-vderlisa-v-ukrainu-ak-fasisti.html>.
16. Путін'югенд на окупованих територіях: як Росія готує дитячу армію. URL: <https://pravdatutnews.com/society/2021/09/01/7982-putinyugend-na-okupovanyh-terytoriyah-yak-rosiya-gotuye-dytyachu>.
17. Speech and the Following Discussion at the Munich Conference on Security Policy. URL: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24034>.
18. Путін заявив, що «кордони Росії ніде не закінчуються». URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-38096028>.
19. Vladimir Putin: The Real Lessons of the 75th Anniversary of World War II. URL: <https://nationalinterest.org/feature/vladimir-putin-real-lessons-75th-anniversary-world-war-ii-162982>.

20. Чому українці вірять у перемогу, а росіяни люблять війну? Пояснює соціолог Паніотто. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61151164>.
21. Ірина Верещук: Просимо Червоний Хрест допомогти вивезти тіла російських солдатів з України до РФ. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/irina-vereshchuk-prosimo-chervonij-hrest-dopomogti-vivezti-tila-rosijskih-soldativ-z-ukrayini-do-rf>.
22. Митрополит Епіфаній просить російського патріарха Кирила допомогти забрати тіла військових РФ. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-epifaniy-kyrylo-tila-viyskovykh/31726768.html>.
23. В Україні з'являються братські могили російських солдатів. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/v-ukrayini-z-yavlyayutsya-bratski-moguly-rosijskyh-soldativ/>.
24. Лавров порівняв Зеленського з Гітлером, бо той «теж мав єврейську кров». URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/2/7343451/>.
25. МЗС – на слова Лаврова про Зеленського: образливо для всього єврейського народу. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/2/7343479/>.
26. Гурак І. Ф., Дерев'яно С. М., Бойчук О. І. Формування в Росії авторитарного, антизахідного режиму та реакція провідних міжнародних акторів. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. Вип. 41. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2023. С. 130–140.
27. Хмельницька В. Отруєння неугодних у Росії: кого, за що, якою отрутою і як саме. URL: <https://tsn.ua/lady/news/obschestvo/otruyennya-neugodnih-u-rosiyi-kogo-za-scho-yakoyu-otrutoyu-i-yak-2063917.html>.
28. Як я повернувся з російської в'язниці без пальців на ногах. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61269390>.
29. Шевченко Сашко. Гвалтують усіх: літніх жінок, дітей і чоловіків. Світ дізнається про сексуальні злочини російських військових. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/zhvaltuvannya-war-russia-ukraine-rare/31797719.html>.
30. Росіяни стріляли в голови мирних мешканців та гвалтували жінок. Доклад Human Rights Watch. URL: <https://forbes.ua/inside/rosiyani-strilyali-u-golovi-mirnikh-meshkantsiv-ta-gvaltuvali-zhinok-doklad-human-rights-watch-04042022-5265>.
31. «Друга армія світу краде міксер, шуби і курей: як росіяни мародерять в Україні». URL: <https://www.ukr.net/news/details/russianaggression/90653461.html>.
32. «Воєнні злочини і геноцид в Бучі вимагають додаткових санкцій проти Росії»: світ реагує на масові вбивства цивільних у Бучі. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/buch-henotsyd-rosiya-mizhnarodni-reaktsiyi/31784982.html>.
33. ООН готова поіменно назвати майже 6 тис. жертв воєнних злочинів росіян в Україні. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61255442>.
34. Подоляк: Кількість загиблих у Маріуполі сягнула десятків тисяч. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/2/7343528/>.
35. Супутник зафіксував 300-метрову братську могилу маріупольців у Мангуші. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-skhemu-bratska-mohyla-manhush/31814746.html>.
36. Влада РФ планувала депортувати частину українців до Сибіру для примусових робіт. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/826236.html>.
37. «Викрадені» діти. Що готує РФ для українських дітей з окупованих територій? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/novynu-pryazovu-viyna-rosiya-krade-ditey-ukrayini/31794816.html>.
38. Росія вивезла до Владивостока 300 мешканців Маріуполя – міськрада. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-rosia-vladivostok-meshkantsi-mariupolia/31834088.html>.
39. Росія переселяє 100 тисяч українців у Сибір і Заполяр'я – ЗМІ. URL: https://24tv.ua/rosiya-pereselyaye-100-tisyach-ukrayintsiv-sibir-zapolyar-ya-zmi_n1947978.
40. Терор як засіб: навіщо Путіну вщент зруйнований Маріуполь. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/putin-teroryzm-zalyakuvannya/31774975.html>.
41. РФ як держава-терорист: Україна направила у FATF нові докази. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/4/7328272/>.
42. Вонс Р. Путін пояснив, що зробив з Конституцією, аби правити вічно. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/putin-pojasniv-shcho-zrobiv-z-konstitutsijeju-abi-praviti-vichno-974100.html>.

43. Оточення Путіна боїться сказати йому правду – західні розвідки. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60938052>.
44. Росіяни везли зі собою парадну форму для урочистостей у Києві – ССО. URL: https://lb.ua/society/2022/03/06/508294_rosiyani_vezli_zi_paradnu_formu.html.
45. Звернення Президента до українців наприкінці першого дня атак Росії. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-do-ukrayinciv-naprikinci-pershogo-dnya-73149>.
46. Зеленський і 200 журналістів у метро: тези розмови про війну. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/zelenskyu-tezy-preskonferentsiya-metro/31817904.html>.
47. Shuster Simon. Inside Zelensky's World. URL: <https://time.com/6171277/volodymyr-zelensky-interview-ukraine-war/>.
48. Американський комік про Зеленського: «Нарешті у США є президент, якого всі люблять – і це президент України». URL: <https://tsn.ua/svit/amerikanskiy-komik-pro-zelenskogo-nareshti-u-ssha-ye-prezident-yakogo-vsi-lyublyat-i-ce-prezident-ukrayini-2014339.html>.
49. Президент України Володимир Зеленський отримав медаль Свободи Рональда Рейгана. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-ukrayini-volodimir-zelenskij-otrimav-medal-svobodi-73409>.
50. Звернення Президента України. 24 лютого 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-73137>.
51. Атакуючи Україну, Росія знищить усе, чого досягла за минулі 25 років – звернення Президента Володимира Зеленського. 18 березня 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/news/atakuyuchi-ukrayinu-rosiya-znishit-use-chogo-dosyagla-za-min-73657>.
52. Військова допомога Україні... URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3467679-vijskova-dopomoga-ukraini-u-nimecchini-rozpocalasa-zustric-ministriv-oboroni-ponad-40-derzav.html>.
53. Україна відкликає своїх послів з Грузії та Киргизстану. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/1/7134985/>.
54. Цього тижня – саміти «Великої сімки», НАТО і ЄС, нові пакети санкцій і нова допомога – звернення Президента України. 23 березня 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/news/cogo-tizhnya-samiti-velikoji-simki-nato-i-yes-novi-paketi-sa-73749>.
55. Адамський Л. Папа, що образив українців... URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/04/19/7138037/>.
56. Рада Безпеки ООН ухвалила першу заяву щодо України після початку повномасштабного вторгнення. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-rada-bezpeky-oon-zayava-ukraina/31838087.html>.
57. Бушковська Н. Синонім до слова «гівно»: українці закликають бойкотувати Червоний Хрест. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/26/247987/>.
58. Кулеба: Якщо Україна не отримає кандидатський статус ЄС, це означає тільки одне. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/10/7345256/>.
59. Шольц: Путін не повинен виграти війну і не виграє її. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-rada-bezpeky-oon-zayava-ukraina/31838087.html>.

References:

1. Ministr finansiv FRN zaiavliav, shcho Rosiia zakhopyt Ukrainu za kilka hodyn, – posol [The Minister of Finance of the Federal Republic of Germany declared that Russia would capture Ukraine in a few hours, – Ambassador] (2022). Retrieved from https://lb.ua/news/2022/03/29/511492_ministr_finansiv_nimechchini_zayavlyav.html.
2. Oleksii Danilov: plan rosiian buv prostyi – znyshchennia Zelenskoho [Oleksiy Danilov: the plan of the Russians was simple – to destroy Zelensky] (2022). Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/news-61108199>.
3. Vystup Prezydenta Ukrainy na 58-y Miunkhenskii konferentsii z pytan bezpeky. 19 liutoho 2022 roku [Speech of the President of Ukraine at the 58th Munich Security Conference. February 19, 2022] (2022). Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-na-58-j-myunhenskij-konferenciyi-72997>.
4. “Ukrainska syla liakaie”. Bahato politykiv v Nimechchyni poboivutsia, shcho Ukraina peremozhe, a Rosiia rozpadetsia – politoloh [“Ukrainian power is frightening”. Many politicians in Germany fear that Ukraine will win and Russia will disintegrate – political scientist] (2022). Retrieved from <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/v-yevropi-boyatsya-shcho-ukrajina-peremozhe-a-rosiya-rozpadetsya-politolog-ostanni-novini-50224228.html>.

5. V uriadi Nimechchyny proponuiut skorotyty derzhpidtrymku eksantslera Shrodera cherez yoho spivpratsiu z RF [The German government proposes to reduce state support for Chancellor Schröder because of his cooperation with the Russian Federation] (2022). Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/30/7343105/>.
6. Makron vse shche vvazhaie ukraintsiv ta rosiian “bratnimy narodamy”. V MZS nahadaly pro podii, yaki svidchat pro protylezhne [Macron still considers Ukrainians and Russians “brotherly nations”. The Ministry of Foreign Affairs recalled the events that indicate the opposite] (2022). Retrieved from <https://zn.ua/ukr/POLITICS/makron-vse-shche-vvazhaje-ukrajintsiv-ta-rozijan-bratnimi-narodami-v-mzs-naveli-kilka-tez-jaki-svidchat-pro-zvorotnje-.html>.
7. Karmazina, M. (2020). Trydtsiat rokov ukrainskoi bahatopartiinosti (kinets 1990 – pochatok 2020 rr.) [Thirty years of Ukrainian multipartyism (end of 1990 – beginning of 2020)]. Kyiv: IPIEnD im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy. 88 p. Retrieved from https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/trydziat_rokiv.pdf.
8. Turkova, K. (2022). Yak u Ruandi: rytoryka nenavysti na rosiiskomu TB. [Turkova K. Like in Rwanda: hate speech on Russian TV]. Retrieved from <https://nv.ua/ukr/opinion/krasovskiy-topiti-ditey-yak-pracyuye-rosiyska-propaganda-solovyov-ostanni-novini-50279096.html>.
9. 1 September 1939 Reichstag speech (1939). Retrieved from https://en.m.wikipedia.org/wiki/1_September_1939_Reichstag_speech.
10. Jason, S. (2018). How Fascism Works: The Politics of Us and Them. Random House, 258 p.
11. Rosiia planuie “zvilnyty svit vid Zakhodu”. Podoliak poperedyv soiuznykiv, shcho tse oznachaie naspravdi [Russia plans to “liberate the world from the West.” Podolyak warned the allies what this really meant] (2022). Retrieved from <https://zn.ua/ukr/POLITICS/rosija-planuje-zvilniti-svit-vid-zakhodu-podoljak-poperediv-sojuznikiv-shcho-tse-oznachaje-naspravdi-.html>.
12. Lepekha, Ya. (2022). Lavrov zaiavyv, shcho sered tsilei RF – “zvilnennia svitu vid Zakhodu”. V OP vidreahuvaly [Lepekha Ya. Lavrov stated that among Russia’s goals is ‘liberating the world from the West’. The Office of the President responded]. Retrieved from <https://suspilne.media/234393-lavrov-zaaviv-so-sered-cilej-rf-zvilnenna-svitu-vid-zahodu-v-op-vidreaguvali/>.
13. Die Schwachstellen der russischen Festung (2022). Retrieved from <https://www.spiegel.de/wirtschaft/sanktionen-im-ukraine-konflikt-wie-verwundbar-ist-russland-a-9e868e80-fc6d-45c6-ab65-c9cd8963d284>.
14. Shchodennyk rosiiskoho okupanta. Zapysy ofitsera, znaideni v Katiuzhantsi na Kyivshchyni [Diary of a Russian occupier. Records of an officer found in Katyuzhanka, Kyiv region] (2022). Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/skhemy-katyuzhanka-shchodennyk-viyskovoho-rf/31806503.html>.
15. Poloneni rosiiski strokovyky zaiavyly, shcho yikh obduryly: My vderlysia v Ukrainu, yak fashysty [Captured Russian conscripts said that they were deceived: We invaded Ukraine like fascists] (2022). Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3429659-poloneni-rosijski-soldatistrokoviki-zaavili-so-ih-obdurili-mi-vderlisa-v-ukrainu-ak-fasisti.html>.
16. Putiniuhend na okupovanykh terytoriiakh: yak Rosiia hotuie dytiachu armiiu [Putin Youth in the occupied territories: how Russia is preparing a children’s army] (2022). Retrieved from <https://pravdatutnews.com/society/2021/09/01/7982-putinyugend-na-okupovanyh-terytoriyah-yak-rosiya-gotuye-dytyachu>.
17. Speech and the Following Discussion at the Munich Conference on Security Policy (2007). Retrieved from <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24034>.
18. Putin zaiavyv, shcho “kordony Rosii nide ne zakinchuiutsia” [Putin stated that “Russia’s borders do not end anywhere”] (2016). Retrieved from <https://www.bbc.com/russian/news-38093222>.
19. Vladimir Putin: The Real Lessons of the 75th Anniversary of World War II. Retrieved from <https://nationalinterest.org/feature/vladimir-putin-real-lessons-75th-anniversary-world-war-ii-162982>.
20. Chomu ukraintsi viriat u peremohu, a rosiiany liubliat viinu? Poiasniuie sotsioloh Paniotto [Why do Ukrainians believe in victory, while Russians love war? Sociologist Paniotto explains] (2022). Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61151164>.
21. Iryna Vereshchuk: Prosymo Chervonyi Khrest dopomohty vyvezty tila rosiiskyykh soldativ z Ukrainy do RF [Iryna Vereshchuk: We are asking the Red Cross to help take the bodies of Russian soldiers from Ukraine to the Russian Federation] (2022). Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/irina-vereshchuk-prosimo-chervonij-hrest-dopomogti-vivezti-tila-rosijskih-soldativ-z-ukrayini-do-rf>.
22. Mytropolyt Epifanii prosyt rosiiskoho patriarkha Kirila dopomohty zabraty tila viiskovykh RF [Metropolitan Epiphany asks the Russian Patriarch Kirill to help take away the bodies of the Russian military]. (2022). Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/news-epifanii-kyrylo-tila-viiskovykh/31726768.html>.

23. V Ukraini z'iavliautsia bratski mohyly rosiiskykh soldativ [Mass graves of Russian soldiers are appearing in Ukraine] (2022). Retrieved from <https://mil.in.ua/uk/news/v-ukrayini-z-yavlyayutsya-bratski-mogyly-rosiiskykh-soldativ/>.
24. Lavrov porivniav Zelenskoho z Hitlerom, bo toi “tezh mav yevreisku krov” [Lavrov compared Zelensky to Hitler, because he “also had Jewish blood”] (2022). Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/2/7343451/>.
25. MZS – na slova Lavrova pro Zelenskoho: obrazlyvo dlia vsogo yevreiskoho narodu [MFA – on Lavrov’s words about Zelensky: insulting to the entire Jewish people] (2022). Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/2/7343479/>.
- 26/ Hurak, I.F., Derevianko S.M., Boichuk O.I. (2023). Formuvannia v Rosii avtorytarnoho, antyzakhidnoho rezhymu ta reaktsiia providnykh mizhnarodnykh aktoriv [Formation of an Authoritarian, Anti-Western Regime in Russia and the Reaction of Leading International Actors]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii*. 41. 130–140.
27. Khmelnytska, V. (2021). Otruiennia neuhodnykh u Rosii: koho, za shcho, yakoiu otrutoiu i yak same [Poisoning of dissidents in Russia: who, why, with what poison, and how exactly]. Retrieved from <https://tsn.ua/lady/news/obshchestvo/otruyennya-neuhodnih-u-rosiyi-kogo-za-scho-yakoyu-otrutoyu-i-yak-2063917.html>.
28. Yak ya povernuvsia z rosiiskoi viaznytsi bez paltsiv na nohakh [How I returned from a Russian prison without toes] (2022). Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61269390>.
29. Shevchenko, Sashko (2022). Hvaltuiut usikh: litnikh zhinok, ditei i cholovikiv. Svit diznaietsia pro seksualni zlochyny rosiiskykh viiskovykh [Sashko Shevchenko. Everyone is raped: elderly women, children and men. The world learns about the sexual crimes of the Russian military]. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/zhvaltuvannya-war-russia-ukraine-rape/31797719.html>.
30. Rosiiany striliali v holovy myrnykh meshkantsiv ta hvaltuvaly zhinok. Doklad Human Rights Watch [Russians shot civilians in the head and raped women. Human Rights Watch report] (2022). Retrieved from <https://forbes.ua/inside/rosiyani-strilyali-u-golovi-mirnikh-meshkantsiv-ta-gvaltuvani-zhinok-doklad-human-rights-watch-04042022-5265>.
31. “Druha armiiia svitu krade mikser, shuby i kurei: yak rosiiany maroderiat v Ukraini” [“The Second Army of the World Steals a Mixer, Fur Coats and Chickens: How the Russians Loot in Ukraine”] (2022). Retrieved from <https://www.ukr.net/news/details/russianaggression/90653461.html>.
32. “Voieni zlochyny i henotsyd v Buchi vymahaiut dodatkovykh sanktsii proty Rosii”: svit reahuie na masovi vbyvstva tsyvilnykh u Buchi [“War crimes and genocide in Buch require additional sanctions against Russia”: the world reacts to the mass killings of civilians in Buch] (2022). Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/buch-henotsyd-rosiya-mizhnarodni-reaktsiyi/31784982.html>.
33. OON hotova poimenno nazvaty maizhe 6 tys. zhertv voiennykh zlochyniv rosiian v Ukraini [The UN is ready to name almost 6,000 victims of Russian war crimes in Ukraine] (2022). Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61255442>.
34. Podoliak: Killist zahyblykh y Mariupoli siahnula desiatkiv tysiach [Podolyak: The number of dead in Mariupol reached tens of thousands] (2022). Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/2/7343528/>.
35. Suputnyk zafiksuvav 300-metrovu bratsku mohyly mariupoltsiv u Manhushi [The satellite recorded the 300-meter-long mass grave of Mariupol residents in Mangush] (2022). Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/news-skhemy-bratska-mohyla-manhush/31814746.html>.
36. Vlada RF planovala deportuvaty chastynu ukraintsiv do Sybiru dlia prymusovykh robit [The Russian authorities planned to deport some Ukrainians to Siberia for forced labor] (2022). Retrieved from https://interfax.com.ua/news/general/826236.html#google_vignette.
37. “Vykradeni” dity. Shcho hotuie RF dlia ukrainskykh ditei z okupovanykh terytorii? [“Stolen” children. What is the Russian Federation preparing for Ukrainian children from the occupied territories?] (2022) Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-viyna-rosiya-krade-ditey-ukrayini/31794816.html>.
38. Rosiia vyvezla do Vladyvostoka 300 meshkantsiv Mariupolia – miskrada [Russia took 300 residents of Mariupol city council to Vladivostok] (2022). Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/news-rosia-vladivostok-meshkantsi-mariupolia/31834088.html>.

39. Rosiia pereselia 100 tysiach ukraintziv u Sybir i Zapoliaria – ZMI [Russia resettles 100,000 Ukrainians in Siberia and the Arctic, – mass media] (2022). Retrieved from https://24tv.ua/rosiya-pereselyaye-100-tisyach-ukrayintziv-sibir-zapolyaria-zmi_n1947978.
40. Teror yak zasib: navishcho Putinu vshchent zruinovanyi Mariupol [Terror as a tool: why does Putin completely destroy Mariupol] (2022). Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/putin-teroryzm-zalyakuvannya/31774975.html>.
41. RF yak derzhava-teroryst: Ukraina napravyla u FATF novi dokazy [The Russian Federation as a terrorist state: Ukraine sent FATF new evidence] (2022). Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/4/7328272/>.
42. Vons, R. (2023). Putin poiasnyv, shcho zrobyv z Konstytutsiieiu, aby pravtyty vichno [Putin explained what he did with the Constitution in order to rule forever]. Retrieved from: <https://glavcom.ua/world/world-politics/putin-pojasniv-shcho-zrobiv-z-konstitutsijeju-abi-praviti-vichno-974100.html>.
43. Putin's inner circle is afraid to tell him the truth – Western intelligence [Putin's inner circle is afraid to tell him the truth – Western intelligence] (2022). Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60938052>.
44. Rosiiany vezly zi soboiu paradnu formu dlia urochystosti u Kyievi – SSO [The Russians brought with them a parade uniform for celebrations in Kyiv – SSO] (2022). Retrieved from https://lb.ua/society/2022/03/06/508294_rosiyani_vezli_zi_paradnu_formu.html.
45. Zvernennia Prezydenta do ukraintziv naprykintsi pershoho dnia atak Rosii [The President's address to Ukrainians at the end of the first day of Russia's attacks] (2022). Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-do-ukrayinciv-naprikintsi-pershogo-dnya-73149>.
46. Zelenskyi i 200 zhurnalistiv u metro: tezy rozmovy pro viinu [Zelensky and 200 journalists in the subway: theses of the conversation about the war] (2022). Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/zelensky-tezy-preskonferentsiya-metro/31817904.html>.
47. Shuster, S. (2022). Inside Zelensky's World. Retrieved from <https://time.com/6171277/volodymyr-zelensky-interview-ukraine-war/>.
48. Amerykanskiy komik pro Zelenskoho: "Nareshti u SShA ye prezident, yakoho vsi liubliat – i tse prezident Ukrainy" [American comedian about Zelensky: "Finally, the USA has a president whom everyone loves – and this is the president of Ukraine"] (2022). Retrieved from <https://tsn.ua/svit/amerikanskiy-komik-pro-zelenskogo-nareshti-u-ssh-a-ye-prezident-yakoho-vsi-lyublyat-i-ce-prezident-ukrayini-2014339.html>.
49. Prezydent Ukrainy Volodymyr Zelenskyi otrymav medal Svobody Ronalda Reihana [President of Ukraine Volodymyr Zelensky received the Ronald Reagan Medal of Freedom] (2022). Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/prezident-ukrayini-volodimir-zelenskij-otrimav-medal-svobodi-73409>.
50. Zvernennia Prezydenta Ukrainy. 24 liutoho 2022 r. [Address of the President of Ukraine. February 24, 2022] (2022). Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-73137>.
51. Atakuiuchy Ukrainu, Rosiia znyschyt use, choho dosiahla za mynuli 25 rokiv – zvernennia Prezydenta Volodymyra Zelenskoho. 18 bereznia 2022 r. [By attacking Ukraine, Russia will destroy everything it has achieved over the past 25 years – the address of President Volodymyr Zelenskyi. March 18, 2022] (2022). Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/atakuyuchi-ukrayinu-rosiya-znishit-use-chogo-dosyagla-za-min-73657>.
52. Viiskova dopomoha Ukraini... [Military aid to Ukraine...] (2022). Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3467679-vijskova-dopomoga-ukraini-u-nimeccini-rozpocalasa-zustric-ministriv-oboroni-ponad-40-derzav.html>.
53. Ukraina vidklykaie svoikh posliv z Hruzii ta Kyrhystanu [Ukraine recalls its ambassadors from Georgia and Kyrgyzstan] (2022). Retrieved from <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/1/7134985/>.
54. Tsoho tyzhnia – samity "Velykoi simky", NATO i YeS, novi pakety sanktsii i nova dopomoha – zvernennia Prezydenta Ukrainy. 23 bereznia 2022 roku [This week – the summits of the "Big Seven", NATO and the EU, new sanctions packages and new aid – the address of the President of Ukraine. March 23, 2022] (2022). Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/cogo-tizhnya-samiti-velikoyi-simki-nato-i-yes-novi-pakety-sa-73749>.
55. Adamskyi, L. (2022). Papa, shcho obrazyv ukraintziv... [Adamsky L. Pope, who insulted Ukrainians...] Retrieved from <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/04/19/7138037/>.

56. Rada Bezpeky OON ukhvalyla pershu zaiavu shchodo Ukrainy pislia pochatku povnomasshtabnoho vtorhnennia [The UN Security Council adopted the first statement on Ukraine after the start of the full-scale invasion] (2022). Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/news-rada-bezpeky-oon-zayava-ukraina/31838087.html>.

57. Bushkovska, N. (2022). Synonim do slova “hivno”: ukraintsi zaklykaiut boikotuvaty Chervonyi Khrest [Bushkovska, N. A synonym for the word “shit”: Ukrainians call for a boycott of the Red Cross]. Retrieved from <https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/26/247987/>.

58. Kuleba: Yakshcho Ukraina ne otrymaie kandydatskyi status YeS, tse oznachaie tilky odne [Kuleba: If Ukraine does not receive EU candidate status, it means only one thing] (2022). Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/10/7345256/>.

59. Sholts: Putin ne povynen vyhraty viinu i ne vyhraie yii [Scholz: Putin should not win the war and will not win it]. (2022). Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/news-rada-bezpeky-oon-zayava-ukraina/31838087.html>.

Maria Karmazina. In Defense of the Fatherland: the Diplomacy of President Volodymyr Zelensky in the Conditions of Encountering with “ordinary rashism” (February 24 – May 9, 2022)

The authors testify to the commitment to the opportunities and challenges associated with the use of the real time method (that is, from the shortest time distance) in the research of modern political processes, phenomena, phenomena and, in particular, the latest wars, among which the most relevant is the liberation war of Ukraine against the Russian aggressor.

The authors of the article aimed to single out and analyze the peculiarities of the President of Ukraine's exercise of his constitutional powers related to the representation of the state in interstate relations, the exercise of leadership in foreign policy and, in particular, diplomatic activities, the conduct of negotiations and the conclusion of international treaties during the 75 days of Russian aggression against of Ukraine in the geopolitical environment, which has undergone significant qualitative changes since the beginning of the war.

Based on the synergistic paradigm and combining the real time method with factor analysis, it was established:

– the Russian full-scale military invasion of Ukraine was prepared by cognitive wars from the ideological positions of rashism (as a product of Russian culture);

– the politics and diplomacy of the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy contributed to the debunking of Russian myths, the formation of an anti-Putin (anti-Russian) coalition of the states of the civilized world; the powerful presence in Europe of the Ukrainian nation and political leader, who turned out to be the President of Ukraine;

– a full-scale military invasion of Ukraine contributes to the further degradation of Russia (as a fragment of the Soviet empire): the war ensures the activation of powerful tools of self-destruction.

Key words: *cognitive wars, rashism, the President of Ukraine, the Russian-Ukrainian war, Ukrainian diplomacy.*

Відомості про автора:

Марія Кармазіна – доктор політичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.